

Texten är automatiskt genererad. Vi har i nuläget endast möjlighet att erbjuda transkriberingar i obearbetad form.

Ett av målen med landsbygdspolitiken är att skapa likvärdiga förutsättningar för människor att leva, bo och arbeta i landsbygder. Så hur kan en ny modell för digital vård lösa problem med bemanning i Västerbotten? Och hur använder Vingåkers kommun digitaliseringen för att skapa ett hälsosamt åldrande för sina invånare?

Välkomna till podden Landet med mig Sandra Neergaard-Petersen. Idag ska vi prata om två digitaliseringsprojekt som jobbar med lösningar inom vård och omsorg. Med mig i panelen idag har jag bland annat Virginia Zazo, projektledare för Västerbotten utan gränser, Regina Westas-Stedt som är projektledare för Digitalt socialt ekosystem för smart landsbygdsutveckling i Vingåkers kommun och Freddy Ehrenholm. Du är digitaliseringsstrateg på företaget Digalog och har varit med i samma projekt som Regina. Hej hej. Hej! Jag vill börja med till dig, Regina.

Kan du berätta lite varför drog igång och vad är det ni vill uppnå?

Är detta en lång historia egentligen, men ganska enkel. Vi har jobbat systematiskt under en längre tid i Vingåkers kommun utifrån en utvecklingsstrategi med visionen att bli Sveriges smartaste landsbygd.

Det är ganska stort och består av många delar, men en av de delarna är att utveckla både vår bygd, service och förutsättningarna för invånarna att bo där, men också organisationen och de kommunala verksamheterna. Utifrån perspektivet att vi är en liten landsbygdskommun och med de utmaningar och förutsättningar som det innebär, men också fördelar som det innebär. Så att i det arbetet att jobba med våra verksamheter för att se hur kan vi jobba smartare tillsammans? För mer samverkan mellan verksamheterna. Och framför allt hur kan vi samverka mer med våra bygder och civilsamhället för att växla upp våra kommunala medel och få ut mer pang för pengarna helt enkelt.

Har ni något exempel på? Är någon av de här utmaningarna som ni kunde se? Ja, den absolut största utmaningen som vi inte är ensam om är just demografin. Att vi. Det är inget

problem att vi blir äldre, det är ju jättepositivt. Men vi behöver också klara av att matcha det offentligemed tillräckligt många som ska ta hand om, färre som ska ta hand om fler. Och då räcker inte allt det att man får mer pengareftersom det inte finns folk att anställa helt enkelt. Vi måste hitta smartare sätt att utföra omsorgsuppdraget på. Freddy, du har ju också deltagit i det här projektet. Kan du beskriva hur din roll som digitaliseringsstrateg ser ut? Jag är väl kanske den som mest utifrån digital infrastruktur. Digital utveckling av tjänster och hur vi kan tänka där. Det är väl kanske mina bästa inspel. Sedan har vi generellt jobbat mycket med datainsamling och de äldres behov och träffat olika målgrupper. Och jag tänkte på det när du frågade Regina. Vi har ju ett antal stora trender som påverkar egentligen inte bara en landsbygdskommun utan generellt, till exempel den demografiska utvecklingen, urbaniseringen och digitalisering. Och ur det perspektivet så var vi ju tidigare också på Göteborgsregionen och jobbade med e-hälsofrågor och jobbat i kommunvärlden, i alla fall 10-15 år tillbaka. Och ser vi egentligen enorma möjligheter, framför allt om vi ser på digitaliseringsom en samhällsbyggande fråga. Att det är den digitala infrastrukturen idag som är den som påverkar våra liv allra mest. Men vi har inte blivit så duktiga på att bygga samhället utefter det vi tror när vi pratar om digitalisering, att det är något farligt. Och det handlar väl om att räkna och inte göra fel och effektivisera. Jag skulle vilja säga att det handlar om kommunikation och infrastruktur, att bygga ett bättre liv för människor och det är ett hantverk. Virginia, du finns ju på Region Västerbotten och jobbar med projektet Västerbotten utan gränser om digitaliserad hälso och sjukvård. Vad är det då för utmaningar regionen har som projektet är tänkt att lösa? Vi har ju många utmaningar som många andra regioner, men här i norra Sverige har vi kämpat länge för att klara vår kompetensförsörjning. Så vi har haft ont om läkare, framför allt specialistläkare, sedan länge. Och det är ju en anledning att jag är här. Jag kommer ursprungligen från Spanien och blev rekryterad och flyttat till Sverige för mer än 20 år sedan och nu är problemen ju ännu svårare. Det är inte bara läkare utan också vår omsorgspersonal, både inom regionen och kommunerna. Så det är det vi försöker

lösa med projektet. Det är ju att använda att vi använder teknikensom en möjliggörare för att knyta kompetens till Västerbottensom annars skulle vi inte kunna få. Vi har fokuserat på sådana som jag, som flyttade till Sverige från andra länder och sedan har de åkt tillbaka till sina hemländer. Det händer ju också, så det är ju bara den utgångspunkten. Kan vi med hjälp av tekniken återanvända den där kompetensensom inte går förlorad? Nu blir man nyfiken på hur fungerar egentligen någon, en läkare sitter i Spanien och patienterna i Västerbotten. Precis, Vi har jobbat mycket med särskilda boenden. Så var det omsorgsboende, till exempel i Skellefteå. Så då har vi en läkare som sitter i Spanien och det har vi riggat som en modell att man kopplar upp sig via digitala plattformar mot personalen så att man har en möjlighet att dela dokument på ett säkert sätt. Och så har vi också möjlighet att koppla. Vi har till exempel en robot där på boendet som läkaren kan styra och gå till patientens rum om jag behöver träffa patienten direkt och prata med patienten. Men sen bygger väldigt mycket på relationerna så de där läkarna är ju också med jämna mellanrum häruppe. Det är ju det som bygger förtroende. Det handlar mycket om förtroende. Det kanske kommer tillbaka till det. Jag är nyfiken att se hur ni har upplevt det i ert projekt, men jag tycker det här som allt annat. Det handlar inte om teknik utan det handlar om människor och det handlar om att bygga förtroende i alla, alla nivåer.

Tänkte jag och jag från Spanien och Västerbotten tillbaka till Vingåker. Vilka aktörer behöver då samverka då? Lite exempel här i början, men för att få den här typen av lösning att fungera skulle du säga. Det är en stor ansats att ge sig på att få människor att bo hemma längre och vi har försökt bryta ner det i smådelar. Den ena delen är ju att dels kartlägga vårt civilsamhälle hur ser det ut, vad har vi för typ av föreningar och aktiviteter och byggrupper. Men också hur engagerade är dem?

En del var ju just kopplat till Digalog och Freddy och vi har sedan satt upp ett annat företag och så. Att hitta de här resurserna i civilsamhället. Det var det första steget. Har några exempel på hur det kan fungera utifrån vilka behov det finns?

Om vår målgrupp är äldre och många har teknikvanan absolut inte alla. Och en sådan funktion som vi använder som vi kallar Bubblandär vi har tagit in en läsplatta helt enkelt och stängt ner funktionen. Alla funktioner i Teams finns, men vi har stängt ner den för att det ska vara lättanvänt. Gränssnittet är väldigt lättanvänt och det är en trygg miljö. Därför heter bubblan. Det är kommunens bubbla och vi kan lämna ut dem, men ingen annan kan komma åt brukaren och lura dem bedragare, utan det är bara vi som kan rigga personliga möten. Men att här försöka se vad vi kan använda den för att skapa ett intresse och våga prova teknik. Att den är lättanvänd och då kanske inte det här avancerade samtalet är något vi har börjat med, utan då har vår verksamhet inom biblioteket kommit in som en resurs och håller fikastunddar och pratar om vad de själva nu vill prata om. Det är väldigt avväpnande att våga prova den. Nu när de är bekväma med den så ser vi att vi kan öka på funktionerna i den här med att personalen hemtjänstpersonalen har den som en förlängd arm. Man är van att använda tekniken, då kan man använda den till någonting mer.

Freddy, vill du berätta då vad får det för betydelse i ett sådant här projekt för landsbygderna? Stor betydelse. Det här är ju något som alla kommuner egentligen vittnar om och brottas med. Man känner inte att man. Man börjar mer och mer lära känna tekniken men känner att vi kan inte använda den i vår verksamhet alls på det sättet som vi skulle vilja. Det är som det är, ekosystem som behövs och ekosystem som betyder att allting fungerar tillsammans. Så rent praktiskt exempel kan ju vara för den äldre som har behov antingen inom hemtjänsten eller till hemtjänsten.

Att jag har börjat ramla mer kanske. Så jag har en radarsom hjälper mig med fallskydd. Det skulle kunna vara så att jag har fortfarande inte hemtjänst, att jag har grannar, anhöriga som är med i min trygga bubbla som jag har tillåt. De kan snabbt komma över och hjälpa mig eller använda brandskydd eller kunna prata med anhörigstöd eller med kommunens verksamhet inne i hemtjänsten. Ha ett tryggt videosamtal tillsammans som vi prövar nu i Vingåker med en tjänst som heter HAB. Prova rehabilitering hemma där man använder plattan för det blir som en spegel, nästan som man ser precis som man ska göra övningarna och som har varit

jätteuppskattat. Virginia och Regina, v har ju lyssnat på era exempel nu och utifrån er erfarenhet, vad skulle ni säga behövs för att det ska kunna bli en ordinarie verksamhet. I vårt fall finns väldigt många olika delar. Det finns ju en del med införande av teknik och där skulle man säkert ha väldigt mycket gemensamt med det som ni berättar att man behöver satsa väldigt mycket på utbildningen, alltså personalen som är på plats. Men för oss till exempel finns en del som inte är löstdå det handlar om att vi har ju satsat på att använda kompetens som finns i andra länder, till exempel då när man bor i ett annat land. Då finns inget stöd i regionerna för att kunna anställa de personer på ett tryggt sätt. Så där har vi som en utmaning till exempel. Det handlar om att börja jobba i liten skala. Utgå inte från tekniken utan att utgå från behovet. Vad behöver ni? Att vi löser det? Och sedan när vi har gjort det ett case att sprida de exempel som man ser nu att det fungerar. Vi har ju en läkare nu som redan där 240 patienter i södra Lappland och hon sitter ju i Skåne och i Spanien. Men det funkar. Personalen är väldigt trygg att de har tillgång till samma läkare. Det är inte sådana hyrläkare som kommer och går så att de vill och det här sprids väldigt snabbt. Men sen finns andra övergripande frågor på högre nivå som är lite svårare. Hur ser till exempel den långsiktiga finansieringen ut? Hur skulle den kunna se ut då? Finansieringen egentligen, det är ju inte så stort problem tycker jag. Jag menar, pengarna ska finnas för att anställa personal och mycket av den skulle ju ingå i själva infrastrukturen för regionen. Men det handlar mer om hur man prioriterar. Om vi lägger så mycket pengar på hyrpersonal, till exempel om vi skulle halvera de där kostnaderna, då skulle vi kunna använda en del i sådant exempel. Så att bygga ett sätt som är mer långsiktigt, det här är ju mer hållbart på sikt. Vad säger du Regina? Vad tycker du behövs för att det ska bli en del av ordinarie verksamhet?

Jag är inte jättebekymrad för vår del i vårt projekt eftersom vi började med en strategi som inte var bunden till projektet. Vi behöver ta ett nytt grepp på vårt offentliga uppdrag. Om vi ska klara av detta långsiktigt så måste vi hitta andra sätt att jobba på. Projektet har ju bara varit ett verktyg för oss en liten bit på vägen i det stora utvecklingsarbetet och det tror jag vara lite poängen att kunna

gå tillbaka på när man för det är svårt att få investeringar i långsiktiga lösningar som ekonomiskt hämtar hem sig på väldigt lång tid när man vill ha snabba resultat och vi får också snabba resultat, men de stora vinsterna kommer på lång sikt. Ser ni vilka fler områden som de här resultaten skulle kunna hjälpa fler som skulle kunna dra nytta av resultaten från det ni kommit fram till i projekten? I många områden ska vi ge mer man grotta så ser man att det finns ju nytta för många. Det långsiktiga perspektivet Vi har detsom vi kallar hälsosamt åldrande. Vad innebär detta? Ja, det är ju ett jätt stort område. Det är kost och motion och dess förutsättningar men också tillgång till service. Det har ju stora vinster på individen, framför allt det där jag personligen tyckte var det roligaste i vårt projekt. Vi ser att landsbygdens möjligheter kring service och digitalisering växer varje dag. Det kommer så mycket smarta lösningar och jag är benägen att säga att vi har bättre service på landsbygden än inom många städer. Men det är ju förutsatt att du kan ta del av den. Att du är digitalt delaktig. Om man inte är digital, då blir det stora problem för individen att få den här stötningen och tillgången till service. Att bli digital har ju enorma hälsovinsterna på individen. Sen att vi i kommunen kan spara pengar i slutändan för att det tar längre tid innan den kommer in i vår omsorg, det är ju egentligen en bonus även om det för kommunen när det som räknas. Det är där vi måste räkna fram de här siffrorna i kronor och ören. Men men. Bredden och vinsterna på individen och samhället i stort. Det är ju de enorma.

Okej, sammanfattningsvis så här på slutet varför är det viktigt att jobba med digitala lösningar i just lands- och glesbygden?

Jag tänker. Jag jobbade faktiskt med digital strategi och handlingsplaner och så där när jag jobbade på Öckerö kommun för ett tag sedan. Och där var den digitala strategin det bästa av två världar. Det vill säga en skärgårdskommun med tio öar, små öar där man bor i en fantastiskt vacker miljö. Men man kanske har svårare att få tillgång till service om man bor på någon liten ö med flera färjor för att ta sig in till stan eller samhället. Och där är väl den viktigaste möjligheten att få tillgång till det jag behöver. Så mycket som har försvunnit. Jag tänker att under industrialiseringens tider vi

byggde mycket, vi fick brukssamhälle och vi fick banker och post och bensinstationer och många naturliga kontaktytor. Det är så mycket av det som har försvunnit. Jag tycker generellt att det är viktigt att på allvar förstå den digitala infrastrukturen och hur vi kan bygga samhället runt det, för det har vi överlåtit ganska länge till kommersiella aktörer och kanske inte aktörer i Sverige. Vi har en enorm potential i det.

Virginia, vill du ta vid? Jag tycker det blir som en överlevnadsfråga.

Det går ju inte annars på något sätt. Och om man tänker nu här i norra Sverige där det pågår en den gröna omställning där man behöver arbetskraft, till exempel om man förväntar sig att städerna ska växa. Men vi har ju redan en bristande service när det gäller hälso- och sjukvård till exempel. Hur ska vi klara av det om vi inte använder digitalisering? Jag tycker inte det. Det finns ju ingen. Det finns inget annat, ingen annan möjlighet. Så jag tycker det blir mer som en överlevnadsfråga. Och så fort som möjligt på något sätt. Och Regina. Ja, jag har länge varit övertygad om att landsbygden är den stora vinnaren av digitaliseringen. Det skulle kunna vara enorma möjligheter, speciellt där samhället står idag med allt från miljökriser och krig och pandemier. Och det har hänt mycket på kort tid och vi ser också behovet av att skapa ett mer resilient samhälle.

Vi behöver plocka hem självförsörjningen av mat på ett på ett annat sätt och vi betar oss på ett annat sätt och även mänsklighet. Vi ska vara friska och må bra. Intervjuar man svenska folket hur man vill boså vill väldigt många faktiskt bo i hus och kanske inte alltid på den rena landsbygden. Men så ser det inte ut, för det har inte varit möjligt för samhället. Vi har inte byggt samhället och där klarar vi inte av att göra utan digitaliseringen.

Men men, fler skulle som upptäcker möjligheterna. Att tillgången till service idag är väldigt bra när man bor på landsbygden och vi ökar den och förutsättningarna då. Då tror jag att vi får ett mycket hållbarare samhälle. Tack så mycket för de kloka orden! Alla tre säger tack till panelen som i dag bestod av Virginia Zazo, från Region Västerbotten, Regina Westas-Stedt, från Vingåkers kommun och Freddy Ehrenholm på företaget Digalog. Tack ska ni ha för att ni var med idag! Tack så mycket! Tack också alla lyssnare.

PoddenLandet görs av Landsbygdsnätverket. Producent var
Ingrid Whitelock och jag heter Sandra Neergaard-Petersen.
På återhörande!

